

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, péntek 1913. szeptember 12.

206. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3. I. em.
Nyomda telefonszáma (lapzárta előtt) 400.

Felölös szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hónapra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Város és vasút.

—«O»—

Irtá: Hunyár Algernon.

(V. L.) Alig van fejlődő városaink közül néhány amelyekben a vasuti állomás körüli városrész problémákat ne termelt volna. A vasuti állomás környékének helyes szabályozása a városépítésnek kétségkívül egyik legkényesebb és legnehezebb feladata. Aki a mi városaink vasuti állomásainak környezetét jól és célszerűen akarja szabályozni, annak az esetek legtöbbszörében nemcsak a jövő rendkívül nehezen megállapítható kialakulására kell tekintettel lenni, hanem majdnem mindannyiszor régi bűnök évtizedes mulasztások reparálásával kell megteremtene az alapot, amelyekre a jövő képét felrajzolhatja.

Mint tipikus és igazi klasszikus példára hivatkozom a két nagyobb budapesti pályaudvarra. Ez az igazán országos botrány megmutatja a betegségeknek egész sorozatát, amelyekben egy város a vasuti állomással való viszonyában szenvedni kénytelen. Meg vagyok győződve, hogy ha a vasuti állomások rendezésének kérdése egyesegyedül a főváros hatás- és feladatkörébe esnék, akkor ez a kérdés már régóta megoldást nyert volna. Sajnos azonban, a fővárosnak ebben a kérdésben ugyszólván semmi tennivalója nincs, az egyedüli, amit megtehet: a kereskedelmi miniszterium sürgetése. Ez elég sokszor meg is történt, de mindvégig hasztalanul. És itt elérkeztünk egy kérdés-

„A Tengerpart“ tárcája

A rézkürtös.

Rödernél pontosabb és lelkiismeretesebb embert még lámpával sem lehetett volna találni a zenekarban. Ambár már huszonöt éve fujta a hatalmas rézkürtöt, soha el nem késett, soha próbát el nem mulasztott, soha beteget nem jelentett. E tekintetben mintája lehetett volna a kényes és nagyképpü énekeseknek és énekes hölgyeknek, akiknek minden jelentéktelen rosszullet elég ok és alkalom volt a henyélésre. Eshetett a hó, paskolhatta az utcákat a zivatar, Röder kisasszony és vézna alakja mindig elsőnek surrant be a nagy épület kis kapuján. Apró, egészemével úgy figyelt a karmester ideges pálcájára, olyan fokozott figyelemmel s akkora odaadással, mintha iskolásgyermek volna, aki ijedtében riadtan és kétségbeesetten meresztli boldogtalan szemét haragos mesterére.

Pedig Röder már öreg legény volt, halántékára ezüstösen tapadt meggyérült fürtjei és koponyája fényes volt, mint a rézkürt, amelynek öblébe belefujt, hogy alig látszott valami belőle. Mintha azt akarta volna kifejezni, hogy itt a zenekarban, a kürttől körülövezve, nem ő a fontos, hanem maga a kürt, gyönyörű hangjával, amely

hez, amelynél meg kell állanunk, mert itt fogjuk megtalálni mindazoknak a bűnöknek és mulasztásoknak eredetét, amelyeknek következményeit városaink most kezdik érezni.

Aki valamennyire ismeri nagyobb városaink vasuti állomásainak környékét, az azt fogja látni, hogy városaink ugyszólván benőtték a vasuti pályaudvart. A vasuti állomás rendszerint annyira körülépült, hogy a vasuti sín pár a várost most már derékban szeli ketté. Nem speciális magyar baj ez, meg van ez mindenütt, ahol a rohamos fejlődés megelőzte a városépítő szakértő közbelépését.

Érdemes azonban annak a kérdésnek is a mélyére nézni, hogy tulajdonképpen miféle faktorok okozták a vasuti állomás körüli rohamos és rendezetlen fejlődést. Azon az általános és közismert okon kívül, hogy a vasut közelsége sok foglalkozásnak, vállalatnak és ipartelepnek kivánatos, sőt sok esetben létkérdéssé vált, van még egy ok, amely a rendszertelen fejlődésnek oka. Ez a mindenütt jelenvaló spekuláció, mely a jelen esetben, mint telekspekuláció avatkozott bele a város külső képének formálásába. Tudjuk, hogy valaha minden városban és községben volt egy vasuton tuli terület, mely kezdetben üres, beépítetlen volt. Joggal szupponálhatjuk, hogy a vasuti sín pár mindjárt kezdetben szelte volna ketté a várost. A fejlődés tipikus menete mindenütt az volt, hogy legelőször a vasuti állomás és a város közötti hol hosszabb, hol rövidebb térség épült és fejlődött és csak akkor, amikor a fejlődés részint a terület hiánya, ré-

bug, sir, rivall, zeng, ahogy épen a karmester ur parancsolja. Mintha tisztában lett volna azzal, hogy a publikum úgy sem azt mondja, hogy az a kis Röder, az a bizonyos kopasz emberke, milyen remekül fujja a kürtöt, milyen nagy művész ő, hanem tőle mindég szigorúan különválasztja a kürtöt, csak azt hallja, csak azt látja, őt sohasem.

Nem lehetne Rödert sohasem azzal megvádolni, hogy ez a tudat valami különösen bántotta volna. Szó sincs róla. Ő tisztában volt a maga jelentőségével s bár mindenek fölött szerény volt, mindég büszkén fogadta kollégái gratulációit, ha a kürtszólót megdicsérték. Egyszer a karmester is kezet fogott vele s ez az elismerés épen elég volt Rödernak ahhoz, még jobban elrejtőzzék a zenekar mélyén.

Mert nem ok nélkül rejtőzött el. Tudta, hogy egyszer minden szem ő rá fog szegződni. Lelkesült tömegek extázisban fogják nevét ordítani s koszoruk özöne hull a lába elé. Valahányszor premiér volt, mindig titkon, a bensejében égve s vágvaktól kigyúlt szemmel nézett föl a színpadra, nézte a szövegíró, a komponistát, kitünően szabott frakkjukat, ragyogó plasztrónjukat, minden mozdulatukat megleste, megtanulta s magába fojtotta, hogy egyszer, ha majd ő is ott áll, ott hajlong, ne valljon szégyent kollégái előtt. Mert ez volt neki a legfontosabb. Mit szólnak majd a kollégái, ha neve megjelenik

szint a telkek árának emelkedése folytán bizonyos nyugvóponthoz jutott, akkor jutott és juthatott csak szóhoz a telekspekuláció amelynek az ekkor szerepre hivatott kommunális telekpolitika rendszerint csak elkésetten jár a nyomába. A vasuton tuli területek tulajdonosai azon vették magukat észre, hogy telkeik vagy földbirtokaik iránt érdeklődés mutatkozik és ekkor megindult a hajszja a pénz után. Jöttek élelmes vállalkozók, akik a területeket holdszámra vették és négyzetölenként adták el. A dolgok fejlődésének nem az volt a menete, ami az ipariális külföldön, t. i. hogy az ujonnan megnyitott területeken gyárnegyed keletkezett volna, hanem kisemberek, a bérkaszárnyák desperátusai, vagy a külön családi ház és evvel együtt a zöldségekert és dísznőöl maniákusai hordták oda garasait a telekspekulánsoknak, hogy a vasuti sín párral elválasszák magukat a város kulturájától. A városok, rendszeres városépítési program hiányában, a legtöbb esetben tanácstalanul nézték ezt a folyamatot és sok esetben együtt örvendeztek az örvendezőekkel, hogy ime, mily „rohamosan“ fejlődik a város. A városok vezetőségének rovására kell irni, hogy a legtöbb esetben azzal sem törődtek, hogy mintán valahol ház épül, ott utcának is kell lennie, legalább az utcaméretek megszabásában mondtak volna ki döntő szót. Elmaradt azonban sok más közérdeknek a megvédése, ezek között elsősorban az új és a régi városrész közötti forgalom biztosítása. Egyes vasuti pályaudvarokon, mint Aradon, Temesvárt, láthatjuk is, hogy micsoda szörnyüség felüljárókkal kellett pótolni

a plakátokon s ha a premier napján vagy harminceszor kitapsolják? Igen, ez izgatta a kitünő Röder Tamást külvárosi otthonában, ahol társaságtól, ismerősöktől menten folyton, minden szabad idejét felhasználva, dolgozott operáján.

Végre elkészült a munkával. Elvitte az igazgatónak, aki különös szemmel, gyanakvoan s kissé elképedve bámult a rézkürtösre.

— Ön operát irt? — kérdezte.
— Igenis — hajlongott Röder.
— Na majd elolvasom.

— És mikor lesz a premier? — kérdezte. Röder.

Az igazgató lebiggyesztette az ajkát s úgy mondta:
— A premier? No fiam, hát arról majd beszélünk.

S ahogy már az ilyesmi történni szokott, az igazgató nem fogadta el az operát. Nem azért, mintha nem lett volna egy igen kiváló tehetség kompozíciója s mintha szügyennek tartotta volna, hogy ő nem irt operát, a rézkürtös pedig irt, hanem azért, mert az opera tulnyomórészt rézkürtökre volt irtva. A zenekar legtöbb tagjának a hangszerét rézkürttel kellett volna föleserélni, mert Röder darabjában fölösleges volt a cintányér, a dob, a nagybőgő, a esellő.

Hóna alatt a visszautasított operával, elkésredve ballagott a rézkürtös a lakása

azt, amit a kezdet kezdetén feleslegessé lehetett volna tenni. Egészen bizonyos, hogy amit a városoknak ekkor tenniük kellett volna, szinte nehéz, majdnem kiközösíthetetlen feladat. A vasutigazgatóság lett volna nevezetesen hivatott arra, hogy egy bizonyos áldozatkészséggel megelőzze olyan állapotok kifejlődését, amelyeket most már csak elviselhetetlen költséggel lehetne helyrehozni. Elsősorban a vasuti fogalom szintjének a közuti forgalom szintje fölé való emelése lett volna a város érdekében fekvő, mert ebben az esetben a város a vasuton tuli területen minden nehézség nélkül fejlődhetett volna. A másik áldozat, amelyet a vasutnak a várossal szemben hoznia kellett volna, az összefutó sínpárokak akkénti egyesítése, hogy ne szeljük át hálózatszerűen a fejlődés menete által beépítésre predesztinált területet, hanem kettős sínpárokak kiépítésével tartásuk épségben a beépítésre szánt területet. Hogy ez nem történt meg, annak sok helyen az a következménye, hogy egyes, mindegyik oldalról vasuti föltéssel avagy sínpárral körülfogott városrészeknek örök stagnációra vannak ítélve. Az aluljárók helyett pedig a várost terhelő igen költséges följárókkal kell az új városokkal összekapcsolni.

Alig hihető, hogy a vasutvállalatok, legyen az a magyar államvasut is, ilyen áldozatokra hajlandók lettek volna, illetve, ahol a reparáció lehetősége még ma is meg van, hajlandók lennének. A vasutak fiskális érdekeivel szemben a város csak úgy védekezhetik, ha, ami igen gyakori eset, a város részéről kért engedményeket ellenszolgáltatáshoz köti. A városok igen sok esetben súlyos pénzübeli és területi áldozatokat hoztak a vasuti vállalat fiskális érdekeiért, mert abban a tévhitben éltek, hogy a városnak van csak szüksége a vasutra, holott ezt most már mindenki látja, a vasutnak a városra, ennek személy- és áruforgalmára éppen olyan szüksége van.

A vasutak és a városok egymáshoz való viszonyában különben köztudomású, hogy amily szerencsének tartották kezdetben a városok, hogy vasutat kaptak és örömmel jegyezték fel, hogy az első összeköttetéshez a második, majd a harmadik került, éppoly aggodalommal látják most, hogy a vasut

felé. Már éjjel volt, fagyos szél süvített a liget fái között. Róder órákig esatángolt éhesen, fázva, anélkül, hogy hazament volna. Kora reggel már ott állt az igazgató előszobájában. Kissé zavaros szemmel tudakozódott a direktor után, sáros volt, az arca borostás s azt a benyomást keltette, mintha ivott volna. Pedig szinjózan volt, soha életében nem érezte ennyire, hogy igazságtalanság történt vele, mint épen most. Az opera kézírata kilógott a zsebéből, a rongyos, foltos, zilált lapok mint egy szétaposított remény sandítottak ki a kürtös kabátjából, de igazában a szivéből.

Ott állt az igazgató előtt.

— Talán mégis lehetséges volna — könyörgött Róder.

— Micsoda? — kérdezte most már egészen hidegen a direktor.

— Az operám...

— Nem, ez teljességgel lehetetlen. Nyugodjék meg ebben, kedves barátom, ismétlem, lehetetlen.

— Semmi sem jó benne? — kérdezte Róder.

— Na ezt nem mondhatnám — vélte az igazgató.

— Átirom...

Hogy lerázza magáról, ennyit mondott neki.

— Jó, próbálja meg.

Amikor a rézkürtös elment, az igazgató behívatta a szolgáját s megparancsolta neki,

teljesen betolakodott a városba és sinhalózatával sok helyen úgy veszi körül a várost, mint egy hurok. Szó sincs róla, ez az utóbbi baj sok helyen nem is baj, vannak, sajnos, városaink, amelyekre ráfért a további szétterjeszkedés tilalma, amelyekben a népsűrűség fokozására van szükség. Ezt a tilalmat azonban nem a vasutra kellett volna bizni, hanem a jól átgondolt kommunális politikára, amelynek az lett volna a feladata, hogy az expanzív építkezést szabályrendeleti tilalmakkal korlátozza. Így azonban, hogy a város területét a vasutak zárták körül, még néhány évtizedig marad csak latens ez a baj, a kívánatos népsűrűség elérkezéssel itt is csak olyan városrészek fognak a vasuti gyűrűn kívüli részekben keletkezni, melyek, mivel a város közegészségügyi intézményeibe, vízvezetékbe, csatornába rögtönösen bekapcsolhatók nem lesznek, hosszú ideig senyvedő, falusi életet fognak élni.

A várost azonban nemcsak forgalmi és építkezési, hanem igen fontos ipar- és kereskedelempolitikai érdekek is szembe állítják a vasut fiskális érdekeivel. Itt van mindenekelőtt az ipari mellékvágányok kérdése melynek helyes megoldása az ipari politika helyes megoldását jelenti. Amely város abban a szerencsés helyzetben van, hogy iparvállalatainak a vasuti állomáshoz közelső telket és ehhez közvetlenül csatlakozó iparvágányt tud biztosítani, annak nem kell apróhirdetésekkal iparvállalatokat fogdosni hanem az ilyen város válogathat a gyáralapítási ajánlatok között.

A kereskedelempolitikai érdek pedig a teherpályaudvar célszerű és a város kereskedelmi érdekeinek megfelelő elhelyezésében nyilvánul. A legtöbb jogosult panasz e tekintetben nem annyira az eldugott hely, hanem a célszerűtlen beosztás és a tárolóhelyiségek elégedetlenségek elégtelensége miatt hangzik fel. Nem is nagy túlzás, amikor azt mondom, hogy ahogyan a közlekedési eszköz csinálja az utast, úgy teremti meg bő raktárhelyiség a forgalmat. Pedig szinte kétségtelen, hogy olyan városunk, mely a vasutat bben az irányban is megfelelő, bő raktárhelyiségek létesítésére szoritotta volna, alig van.

A vasut egyoldalú önzésével szemben

hogyan ezt az embert többé ne eressze be hozzá.

Egy hét múlva a szolga utját állta Ródernek.

— Nem lehet — mondotta.

— Miért?

— Mert nem lehet.

— Sok a dolga?

— Nem lehet.

— Talán holnap?

— Akkor sem lehet.

Ezen a héten délelőtt, délután próba volt. Egy régi opera reprizére készültek s a repriz premierszámba ment. Az utolsóelőtti estén a szomszédja odasugta Róder fülébe:

— Igaz, hogy operát irtál?

— Majd meglátod — mondta rejtélyesen Róder.

— Előadják?

— Majd meghallod — volt a válasz.

— Gratulálok — sugta a zenész.

A karmester leintette a sugdolózókat. Felvonás végén magához citálta őket s fenyegető hangon mondta, hogy a színházi törvényszék elé viszi őket, ha ez még egyszer megtörténik. A másik bocsánatot kért, de Róder szó nélkül sarkon fordult.

A repriz estéjén a kürtös frakkban jelent meg. A lábán lakkeipő feszült s az inge úgy ragyogott, hogy szinte vakított a fényessége.

— A Róder frakkban van — adták szájról-szájra a zenekarban.

törvényhozási intézkedésekre kell törekednünk és első feltételül kell szabnunk, hogy amint a vasuti építkezéseknél figyelembe kell venni a tulajdonjog sérthetlenségét és a közbiztonság érdekeit, úgy és akként vétessék figyelembe a szintén közérdekként jelenkező városépítési érdek. A városnak a vasut törekvéseivel szemben vétőjogot kell biztosítani s ilyen érdekösszeütközés esetében ne a kereskedelmi kormány, mint érdekelt fél legyen bíró a saját ügyében, hanem a független bíróság. A városépítés érdekeit tehát a városépítés érdekeivel egyenjogusítani kell, s minden vasuti oldalról jövő kezdeményezésbe a városi érdekek képviselőinek is beleszólást kell biztosítani. Ez a beleszólási jog korántsem jelentené a vasuti érdekek háttérbe állítását. De gondoljuk csak arra, hogy hány esetben lehetett volna egy vasuti építkezést vagy pályaudvarbővítést úgy megoldani, hogy a vasuti érdekek megvédhetők lettek volna, mert látjuk, hogy egy-egy város életében a vasut játszsza a főszerepet, sőt azt lehet mondani, hogy egy-egy városra a bélyeget a vasuti állomás és ennek környéke süti rá, méltányos tehát, hogy elhatározó kérdésekben a városnak legyen döntő szava.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— A kir. kormányzó magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A népkert (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— ACunard magyar-amerikai vonal kivándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők a megérkezési és indulási napok kivételével reggeltől estig. Jegyek az Adria palota portásánál 60 filléért kaphatók.

— A Tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— Miért vagy frakkban? — kérdezték tőle s mindannyian nevettek.

Róder nem szólt. Leült a helyére s magára aksztotta a kürtöt. A felvonás megkezdődött.

Amikor az első kürtöző következett, a karmester intett Ródernek. A kürtös abban a pillanatban villámgyorsan ugrott a szék tetejére, a publikum felé fordult s elkezdte fújni a saját operáját. Izgatottan, extázisban fujta, a kürt resezgett és bömbölt, sirt és elesuklott, zengett és harsogott. A pályából ijedten hajoltak előre, a karzaton tapsoltak, az énekesek megdermedve álltak a színpadon, a karmester eszeveszetten hadonászott. A zenészek letették szerszámaikat s szédülten nézték a félelmetes Róder, aki most hirtelen nagy lett, magasra kinyúlt a kürtből, az arca lángban égett s a szürke szeméből vad tüzek cikkáztak elő. Sokan azt hitték, hogy az óriási véret érné nem akart kürttombolás beletartozik az operába s lelkesen tapsoltak a gyönyörű zenének. Már az város hangok hullámszóttak s a nézőtérben, a függöny legördült, a esillárok kigvultak, öklök emelkedtek Róder felé, egy evikkeres ur rohant előre, orvos, orvos, ezt is kiáltották, de a kürt mindig zajgott és bömbölt s még akkor is végigviharzott a színházban, amikor két ember kiemelte a zenekarból Róder s gyorsan kicipelte a kulisszák mögé.

Berkes Imre.

— *József főherceg díszkertje* (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapiokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beleptidő nincs.

— *A Danubius-hajógyár* telepe, a rizshántológvár, a papirgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— Az „*Adriatica*” cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— *A kivándorlási ház* megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

— *A városi könyvtár* naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

ISKOLASZÉK A FILMEN.

— **Ülésszak 1200 méter hosszúságban.**

A városi iskolaszék tegnap este ülést tartott és ezen tárgyalás alá vette az új mozisabályrendeletet. Az előadásra, amely elsőrangú slágernek ígérkezett, minden oldalról megbízhatatlan munkatársunkat küldöttük el, aki — miután kijelentette hogy az iskolaszék és a mozik között Diogenes lámpájával sem találja meg az összefüggést — „Hogy kerül a eszima az asztalra?” esatakiáltással és 5 korona előleggel elrohant.

Munkatársunk a késő éjjeli órákban tért vissza. Az ajtóban meglobogtatta a kéziratot, mint az Edison-felvételeken a kimaszkirozott színész-színésznők a papiros-tomahawkot, aztán letette a papirost az asztalra és elszántan összerogyott. Ime, ezt írta:

Az ülésteremben kísértetiesen lobogtak a villany-lángok. A tömegnek ajkain nem kél lázadó moraj, mert tömeg egyáltalán nem volt. Egyedül szorongtam a teremben. Egyszerre nyílt az ajtó és méltóságteljes lassúsággal berobogtak a kultusz-érek. Mindegyik elfoglalt egy-egy széket és lett belőlük iskolaszék. (Ezzel a fogalommal még nem vagyunk tisztába, mert iskola nem is volt jelen, ellenben szék több is volt. Az „iskola” szó tehát legalább is felesleges, ellenben a „szék” szót többes számban kellene használni. De erről majd külön tanulmányt fogok írni.)

Diktum-faktum: leültek. Egy jóképű bácsi, aki bizonyára a vérszótörvénysek elnöke, megrázta a repedt esengőt és azt mondta, hogy az ülést megnyitja.

— Brávo, éljen! — kiáltottam magamban, úgy in sich. Hiszen ez a kinetophon, Edison szenzációs találmánya, a beszélő mozi. A színészek beszélnek. Óriási! Orriási!!

Az előadás-ülés megkezdődött. Így folyt le: fengedelműkkel, a szereplőket csak római számokkal fogom jelezni, mert sem reklámot nem akarok csinálni, sem fejbeverésre nem vágyom. Ez pedig — mint tudni méltóztatik — Fiumében az igazsággal együtt jár.)

— I. Tisztelt Bajtársaim! (Halljuk.) Mint tudják, a mozi nagyszerű üzlet. Da lassit sich noch verdienen. Ergo, meg fogjuk őket rendszabályozni. Itt van egy tervezet, amit a rendőrség küldött hozzánk...

— II. Ha nem vagyok indiszkrét, mi közünk hozzá?

— III. Ön nem indiszkrét, mert én is ezt kérdezem.

— A esengetyüs bácsi: A numero I. még nem beszélte ki a garast. Hallgassanak, a mig a vérszót nem hallják.

— I. En végeztem a szerepimmel. Most jön a kómikus.

— IV. Richtig! Mi lesz a potyajegyekkel?

— V. Igaza van! Itt fekszik a kutya eltemetve.

— A esengetyüs bácsi: Kimondom tehát, hogy a tervezetet — a potya-jegyekkel elfogadjuk.

— Mind (kardot rántanak és kipiszkálják a fogait): Elfogadjuk!

A film lepergett, tódulunk kifelé. A kiállott izgalmtól még mindnyájan remegünk, csak a No. II. nyugtalankodott:

— Csak azt nem tudom, mi közünk van ehhez az üggyhöz? — kérdezte folyton. Végre is, mi iskolaszék vagyunk, vagy mi!

— Az ugy van, kedves Kollega — magyarázta a No. I., hogy a mozi olyan kitűnő üzlet, amelynek még mi sem árthatunk. Az iskola, az már egészen más. Az kényes és jobb, ha mi nem kotnyeleskedünk bele. A sok szakács elsózta a levest!

A kézirát itt el van szakadva, s így az érdekes tudósítás további idegfeszítő részleteit nem közölhetjük. Megbízhatatlanunk ugyanis még nem öbredt fel delejes iskolai mozi-álmából.

(k. p.)

— **A kormányzó Fiumében.** Az eddigi intézkedések szerint, Wickenburg István gróf kormányzó vasárnap reggel Fiuméba érkezik. A sürgősebb ügyeket el fogja intézni és kedden visszautazik Wischenauba.

— **Molnár Ferenc Abbáziában.** Molnár Ferenc, a kitűnő író, tegnap Abbáziába érkezett.

— **Személyi hírek.** Sándor Pál országgyűlési képviselő, a budapesti közuti villamos vezérigazgatója, Pulszky Garibaldi a Ksod. vezérigazgatója, volt zágrábi máv. üzletvezető és Odescalschi Laura hercegnő Abbáziába érkeztek.

— **Házasság.** Tegnap tartotta esküvőjét Fiumében Balázs Frigyes, kiskunfélegyházai máv. mérnök, Szabados Jolán kisaszonnyal, özv. Szabados Rezsőné, abbáziai pensió tulajdonos leányával.

— **Indul a Carpathia.** A Cunard társaság Carpathia kivándorló gőzöse szombaton délután 4 órakor hagyja el a fiumei kikötőt. A kivándorlási házban eddig 482 egyén várja az indulást.

— **Halálozás.** Gyulay József, az Adria kivándorlási osztályának hivatalnok, hosszas szenvedés után 34 éves korában meghalt. Ma délelőtt temették nagy részvét mellett. Halálát özvegye és egy gyermeke gyászolja.

— **A kereskedelmi kongresszus tagjai Fiumében.** Budapesten tartott X. nemzeti kereskedelmi oktatásügyi kongresszuson részt vett külföldi tagok tegnap délután a Gödöllő gőzösel Cattaróból Fiuméba érkeztek. A kikötőnél a vendégeket Kankovszky Ferenc kormányzó-helyettes üdvözölte, majd lovag Minach Antal h. révkapitány elkauzolta a külföldieket. A kormányzóság az Előre jachtot bocsátotta a kereskedők rendelkezésére, akik ma megtekintették Abbáziát és Lovranát, este pedig haza utaznak.

— **Villamos vasut Abbázia—Veprinac és Ika—Monte-Maggiore között.** Az osztrák vasutügyi miniszter Plavsics N. Dusan bank igazgató zágrábi lakosnak és Birac Dusan zágrábi mérnöknek engedélyt adott egy keskenyvágányú villamos vasutra, amely Abbáziától Veprinacig és Ikatól a Stefániaménház érintésével Monte-Maggioreig fog vezetni.

— **A határrendőrség statisztikája.** A határrendőrség most készült el augusztus havi kimutatásával, mely a következő főbb adatokat tartalmazza: előállítottak 177 személyt, ebből 123 embert visszautasítottak, 17-et különböző büncselekmények miatt a hatóságoknak adtak át, 7 pedig ügynök volt. Utlevél nélküli kivándorlás kísérlete miatt 40 egyént büntettek, míg tizet büntetés nélkül küldtek haza, mert ezek horvátországi illetőségűek, akikre az 1909. évi II. t. cikk nem vonatkozik. Ez elég helytelen és

legfőbb ideje volna, ha ezt a törvényt Horvátországra is kiterjesztenék, mert amíg ez meg nem történik, a határrendőrség meddő munkát végez. Hiába állítják elő az utlevél nélkül kivándorolni akaró horvátokat, a törvény joghatályának hiányában el kell őket bocsátani. Igaz, hogy vissza küldik őket, de már az első állomáson leszállnak és jönnek vissza. Ez így tisztára komédia, ami csak akkor fog véget érni ha az 1909. évi II. t. cikket Horvátországra is kiterjesztik.

— **Halállal fenyegetett bíró.** Buccari lakosságát hosszú időn keresztül rettegésben tartotta egy Cuculich Márián nevű foglalkozás nélküli ember, aki fenyegetésekkel kényszerítette a földmivészeket arra, hogy enni adjanak neki. Senki sem mert feljelentést tenni ellene s néhány évvel ezelőtt, a mikor bekormozott arecal rablást követett el, a büntetést is elkerülte azzal, hogy halállal fenyegette azokat, akik elárulni merik. Most azonban emberére akadt Cuculich. Levelet írt Ugarkovics bírónak, akit megölésével fenyegetett. A bíró átadta a levelet a esendőrségnek, amely letartóztatta Cuculichet az erdőben, ahol tartózkodni szokott. Átadják az ogulini törvényszéknek.

— **Magyar-horvát footballverseny.** A cantridai Victoria Football-Club tárgyalásokat folytat a Kaposvári Torna Klubbal, egy footballverseny rendezése ügyében. A Kaposvári Torna Klub footballcsapata egyike a legjobb vidéki csapatoknak, a Victoria csapata is kitűnő s így érdekes mérkőzésre van kilátás. A footballverseny valószínűleg e hó 21-én lesz a Victoria cantridai pályáján.

— **Eltűnések.** Az utóbbi időben kezdnek divatba jönni az eltűnések, rendszerint titokzatos körülmények között és módfelett nagy érdeklődést kelteve. A sort, ha nem esalódunk, a Havas-fü nyitotta meg, aki a francia Rivieran sétára indult és mind e mai napig nem került meg. Ugy hagyta el lakását és szülőit, mint aki csak néhány órára távozik s attól a perctől kezdve senki sem látta. A rendőrhatalóságok, a magán-detektívek és az önkéntes kutatók minden lépése hiábavalónak bizonyult s a rejtély ma is egyike a legizgatóbbaknak. A sorban utána egy budapesti bankfiu következett, aki azzal vett bucsut lakásadóntól, hogy a kávéházba uzsonnázni megy. És ez sem tért vissza és hosszabb ideig ezt sem találták meg, ami ugyanesak fokozta az érdeklődést. Később kiderült, hogy sem öngyilkosságot nem követett el, sem bünténynek nem esett áldozatul. Megtudták azt is, hogy vasutra majd hajóra ült és hogy ez idő szerint valahol Délamerikában tartózkodik, talán kalandokat keresve. Nem sokkal ezután az abbáziai eset foglalkoztatta ugy a sajtót, mint a lapokat, amint hogy foglalkoztatja még ma is, mert eddig teljes lehetetlenség volt kideríteni, hogy a nászutra induló pékkel mi történt. Nyoma veszett-e végleg, mint a Havas-fünek vagy utra kelt ő is, mint a bankhivatalnok? A valószínűség ez utóbbi mellett szól és így épen nem lehetetlen, hogy ő olvassa legnagyobb figyelemmel azokat a közleményeket, amelyek eltűnésére és a rendőrség működésére vonatkoznak. Ezeket a nem mindennapi és határozottan titokzatos eltűnési eseteket, most még nagyobb, még izgatóbb követte, hogy ennek hősiül Bogdanovics patriarcha szerepeljen, akinek Gasteinban veszett nyoma. Ma persze, amikor még csak néhány nap választ el bennünket az eltűnés idejétől, majdnem kivétel nélkül azt hiszik, hogy a rejtély hamarosan

Steckenpfeld liliumtejszappan

elérhetetlen hatású szepők eltávolítására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrpolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyíthatunk Gyógytárakban, drogeriákban, illatszert és fodrász üzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatású női kézpolásra a Bergmann „Manera” liliumkrémje, mely tubusokban 70 fillérért mindent kapható.

megoldást nyer és hogy a patriarchát hol-
tan találják meg. A föltevés, amelyek a
szenciós esetek fölmerülése idején kelet-
keznek, rendszerint merényletekre, gyilkos-
ságokra s más ilyen bűnökre vonatkoznak,
később azonban, mikor semmi adat sem szól
a föltevés mellett, a titokzatosság játssza
a főszerepet, annak a reménynek a kíséreté-
ben, hogy az eltűntek itt vagy ott felszínre
kerülnek és a történetek magyarázatát is
adják. Ha pedig tekintetbe vesszük, hogy
az e fajta példák nagy hatást keltenek és
vonzanak, szinte el lehetünk készülve arra,
hogy a rejtelmes eltűnési esetek divatba jön-
nek; különösen pedig akkor, ha a különböző
időpontokban nyomavesztett embereket ha-
marosan nem találják meg. Így azután be-
következhetik az az idő is, amikor a titokza-
tos körülmények között történő eltűnések-
már nem is keltenek izgalmatokat s amikor a
rendőrség is lemond arról, hogy az eltűntek
nyomában büntényt keressen.

— **A kikötőből.** Szept. 11. É r k e z e t t :
Buda H. magyar gőzös Glasgowból, 400
hordó olajjal, 1500 láda varrógéppel, 720 lá-
da gyertyával és 30 tonna vegyes áruval;
Barletta olasz gőzös Velencéből, 850 zsák
korpával, 20 tonna vegyes áruval; Cypria
angol gőzös Liverpoolból.

I n d u l t : Zichy magyar gőzös Trieszt-
be, üresen; Árpád magyar gőzös Marseille-
be, 320 tonna fával, 50 tonna cukorral, 30
tonna ásványvízzel és 20 tonna babbal.

— **Az abbáziai Szező-szanatóriumba** a
mult hét folyamán a következő vendégek ér-
keztek: Battlay K. Budapest, Dembinska
Hermína Bécs, Hecht Béla kereskedő Bu-
dapest Rácz Jenő ügyvéd neje Budapest,
Szabó Lipót kereskedő neje Kaposvár, Gál
Lydia magánzónó Budapest, Mandl Lipót
mérnök, Orosdi László Budapest, Weinber-
ger Lajos gőzmalomtulajdonos a családjá-
val, Frankfurter S. kereskedő neje neje
Bécs, Hoffmann János százados Budapest,
Rosenach Margit Budapest, Schwartz Pál
jogász Szolnok, Strasser István Bécs, Wo-
nika Demeter kereskedő Kolozsvár, Benes
Imréné Budapest, Victor Ede kereskedő,
Müller B. dr. ügyvéd a családjával Óbese,
Hegyvi Zsigmond ügyvéd.

— **Tűz az óvárosban.** Tegnap délután
2 órakor a Calle Ca' d' oro 2. számú házá-
ban tűz keletkezett, amelyet a tüzoltók rö-
vid idő alatt eloltottak. A kár csekély.

— **Betörő a lakásban.** Vukanovich Jó-
zsef roguljei gazda házában betörők jártak,
akik 40 koronát vittek el.

— **Corso mozi.** Ma műsor: Pompeji
végnapjai, ötfelvonásos drámai színjáték.
Két óras előadás.

— **Mi lehetett az oka?** A P. H. közli ezt
a hirt: „Le most a tenger a vezén y-
hidról. Hogy mily hullámokat idéznek
elő az Océánokon dúló viharok, bizonyítja
egyebek közt az, hogy a tízezer tonnás Ba-
rotse angol gőzös első tisztjét a hullámok a
gőzös több mint tíz méter magasságban le-
vő vezényhidjáról a tengerbe sodorták, hol
azután a szolgálatát híven teljesítő tiszt
életét vesztette. A baleset Ausztrália és Dél-
Afrika között történt. Tettének okát nem
tudják. — Igazán kíváncsian vagyunk,
hogy mi lehetett a „tett oka.“

— **A Hadsereg képes katonai folyóirat**
16 száma rendkívül érdekes képekkel és bő
tartalommal jelent meg. A már 10 év óta
fennálló folyóirat sikerére vall, hogy nem-
csak a katonák, de művelt magyar társada-
lom körében is nagy kedveltségnek örvend.
Egy füzet ára 60 fillér és minden könyvke-
reskedésben kapható.

x **Rajzeszközök papir és írószereket**
legolesobbán **Kulesár Mária**, a Piazza Cam-
bierin a Polgári fiúiskolával szemben levő
papir és íróüzletében vásárolhat be.

x **Fogműterem.** Legújabb amerikai
módszer. Modern hygienia. Szegényeknek
d. e. 8—9-ig foghuzás ingyen. N o v á k Ru-
dolf műfogspecialista Fiume Corso 42, a
Corso mozi fölött.

TŐZSDE.

	Szept. 10 zárlat	Mai árt.* 1/4 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	826.25	828.25
Osztrák hitelrészvény	628.50	635.75
4%-os koronajáradék	81.20	81.35
Osztr.-magy. államvasut	705.50	706.25
Jelzálogbank	425.50	426.—
Leszámitelőbank	514.50	517.—
Hazai Bank	283.—	287.25
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	563.25	568.—
Rimamurányi	705.75	706.50
Salgótarjáni	778.—	778.—
Közuti Vasut	636.25	637.—
Városi Villamos	360.—	363.—
Adria	582.—	—
Déli Vasut	130.—	—
Magyar Cukoripar	2770.—	—
Rizsgyár	3850.—	—
Budapesti Gabonátőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Búza októberre	11.05	11.78
Búza áprilisra	11.72	11.69
Rozs októberre	8.22	8.17
Tengeri májusra	7.42	8.32
Tengeri augusztusra	—	—
Tengeri szeptemberre	8.31	7.40
Zab októberre	7.65	7.64
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	630.—	629.50
Magyar hitelrészvény	829.—	826.—
Osztrák magyar államvasut	705.—	705.—
Déli Vasut	131.40	130.—
Alpesi	927.—	920.—
Skoda	823.—	823.—
Osztr. koronajár.	82.25	—

Fiumei és trieszti értékek:	Legutóbbi köte- sek átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsonköt.	92.—
Banca Fiumana	650.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	295.—
Fiumei Népbank	115.—
Litorale Bank és Takarékszövetk.	240.—
I. Horvát Takarékpénztár	6100.—
„Indeficienter“ tengerhajóz.	500.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1500.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1130.—
Orient tengerhajózási társ.	1390.—
Ált. Forgalmi r. t. régi	1900.—
„uj	1760.—
Magyar Olajgyár	202.—
Austro-Americana	296.—
Navigazione Libera Triest	636.—
Osztrák Lloyd	625.—
Stabilimento Tecnico	9750.—
Ampela Szeszpároló Rt.	424.—
I. Trieszti Rizsgyár	733.—
„Kerka“ dalmát vizművek r. t.	439.—
Spalato Portland Cement	364.—
Assicurazioni Generali . . . . . Nap.	839.—
Riunione Adriatica	3700.—

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitűnő kavéházi italok és ételek. Bel- és kül-
földi lapok.

Estéknént **BARCZA JENŐ** hírneves
cigányzenekara hangversenget.

Tulajdonos: **BUDAI KÁROLY.**

Távirat — Telefon.

Andrássy a nőkért.

BUDAPEST, szept. 11. Andrássy Gyula gróf kijelentette, hogy honorálni kívánja a nők szociális tevékenységét és a választójog kiterjesztésénél bizonyos mértékig szerepet kíván juttatni nekik is.

Hirek Berchtold lemondásáról.

PÁRIS, szept. 11. Diplomáciai körökben tartja magát az a hír, hogy Berchtold legközelebb lemond és nyomába nagy belső reformok lesznek a monarchiában.

Take Jonescu elutazott.

BÉCS, szept. 11. Take Jonescu román belügyminiszter ma Bécsből Olaszországba utazott, ahol egy hónapot fog tölteni.

Abdul Hamid haldoklik.

KONSTANTINÁPOLY, szept. 11. Abdul Hamid ex-szultán súlyos beteg. Tegnap oly rosszul lett, hogy az orvosok minden reményt feladtak. A katasztrófát minden pillanatban várják.

Majorescu Bécsben.

BÉCS, szept. 11. Majorescu román miniszterelnök legközelebb Bécsbe érkezik és tárgyalni fog Berchtold gróffal.

A kolera.

BUDAPEST, szept. 11. Eddig 167 kolera-gyanus esetet jelentettek be, melyek túlnyomó nagy részéről kitűnt, hogy csak közönséges gyomorrontás, de 7 esetben a bakterológiai intézet tényleges ázsiai kolera állapított meg. Ebből 6 eset a Dobozi utca 11 sz. házából származik, hol már néhány nappal ezelőtt meghalt egy szerbiai munkás kolera-ban. — Bácsbodrog-, Temes- és Bereg megyékből még mindig jelentenek kolera-megbetegedéseket, legutóbb Kolozsvárról is 2 esetet.

Lezuhant aviatikus.

BERN, szept. 11. Bieder svájci aviatikus tegnap neki röpült egy táviróoszlopnak és lezuhant. Ugy ő, mint a vele volt utas, halálos sérüléseket szenvedett.

Az áruló öngyilkossága.

INNSBRUCK, szept. 11. Radello Antal 40 éves volt vartüzérségi őrnagy egy itteni vendéglőben a vendégek szemeláttára felvágta ereit. Tettét állítólag lelkiismereti furdalások következtében követte el, mert évekkal ezelőtt osztrák határszéli erődítmények terveit eladta Olaszországnak.

Olaszok tüntetése.

ROMA, szept. 11. A monarchia konzulátusa előtt tegnap ellenséges tüntetés volt. A rendőrség sok embert letartóztatott.

Letartóztatott bankhivatalnokok.

BÉCS, szept. 11. Az itteni rendőrség letartóztatta Steinmann Pál, Ottó és Bodog fivéreket, volt budapesti bankhivatalnokokat, akik pesti pénzesemberektől 30—40.000 koronányi összegeket csaltak ki állítólagos tőzsdéspekuláció céljaira, azután megszöktek.

A trieszti himlőjárvány.

TRIESZT, szept. 11. Néhány napig nem jelentettek be újabb megbetegedéseket s már azt hitték, hogy a járvány már megszűntnek tekinthető. Tegnap azonban néhány újabb esetet jelentettek a Santa-Madalenia negyedből, hol már azelőtt is a legtöbb megbetegedés volt.

FAY VALÓDI SODENI ÁSVÁNYPASZTILLÁJA

a Taunus-hegységben levő Soden-fürdő III. és XVIII. forrásából készül, a melyek

évszázadok óta

köhögés, rekedtség és gégehurut ellen kitűnően beváltak.

Utánzatot utasítson vissza. Egy doboz 1.25 kor. Mindenütt kapható.

Kánia távozik.

FRANKFURT, szept. 11. A Frankfurter Generalanzeiger bécsi távirata szerint Kánia Kálmán udvari és miniszteri tanácsos, aki a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője, nemsokára megváltik ez állásától s valamelyik északi követségre nevezik ki.

Görögök az olaszok ellen.

JANINA, szept. 11. A görögök az olasz konzulátus előtt nagy tüntetést rendeztek a miatt, mert az olaszok az albán-kérdésben nem a görögök pártján voltak.

Zátonyra jutott hajó.

LONDON, szept. 11. Az „Alfa“ osztrák kereskedelmi hajó Philadelphia és Hamburg között zátonyra jutott.

Betiltott szindarab.

ROMA, szept. 11. Mungi zeneszerző új operetteje: „A Campodarsegoi képviselő“ előadását a censura betiltotta, mivel osztrák ellenes tüntetésre adott volna alkalmat.

Pusztító viharok.

MADRID, szept. 11. Az ország legtöbb tartományában nagy viharok és zivataros esők voltak. A vasuti közlekedés meg van szakítva. Több helyen a tehervonatok kisklottak.

A kórista tragédiája.

BÉCS, szept. 11. Pabes Károly fiatal kóristát nemrég alkalmazta a Raimund-Theater. A huszéves fiúnak nagyon szép hangja volt és a Hofoper igazgatósága is kilátásba helyezte, hogy némi gyakorlás után fölveszik az operába. Nemrégén gégebaj támadta meg a fiút és orvosa azt tanácsolta neki, hogy mondjon le a színpadról. Pabest ez annyira elkésértette, hogy tegnap elment barátjánéhoz, Tomasek Adél divatárulányhoz, agyonlőtte a leányt, azután pedig önmagára lőtt. Súlyos sérüléssel a kórházba vitték.

Parasztok és csendőrök.

PÉTERVÁR, szept. 11. A Kiev mellett fekvő Pinka község lakosai és a csendőrség között véres összeütközés támadt, mert a parasztek a tilalom ellenére a földesur legelőjére hajtották marháikat. A parasztek közül harmincan súlyosan, számosan könnyebben sebesültek meg; a csendőrök közül is sokan megsebesültek.

Kisiklott gyorsvonat.

NEWYORK, szept. 11. A Pennsylvania gyorsvonat Indiana közelében kisiklott. Egyelőre csak annyit tudni, hogy négy kocsis borult fel és több mint negyven ember súlyosan megsebesült. Részletes jelentés még nem érkezett.

Hadihajók Kinának.

MONFALCONE, szept. 11. Az itteni hajógyár igazgatósága a minap szerződést kötött a kínai köztársasággal három gyorsjáró megépítésére. Az első már 1915-ben kell szállítania, a másodikat huszonnégy, a harmadikat huszonhat hónapon keresztül.

Szerbek és montenegróiak.

CETTINJE, szept. 11. Clamenar montenegrói külügyminiszter annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a szerb—montenegrói határkérdés a két állam között úgy lesz rendezhető, hogy a testvéri viszony megne bomoljon.

Az albánok harcolnak.

CETTINJE, szept. 11. A grudi és hoti törzsekből álló banda betört Montenegróba és megszállották a Tuzitól keletre fekvő hegyet. Egy montenegróit megölték, kettőt megsebesítettek. Tuziban nagy az izgalom.

Törökországi hírek.

KONSTANTINÁPOLY, szept. 11. A török kormány ragaszkodik Ortakoi és Gümüldsine birtokához, a közvélemény presziója alatt le kellene mondani a török kabinetnek, ha e helységeket meg nem bírná menteni Törökország számára.

Kivégzik az albánokat.

VALONA, szept. 11. Szerb hatóságok több albán törzsfőnököt letartóztattak; tartani lehet attól, hogy már nincsenek életben. A kosszovói vilajetben folyvást végeznek ki albánokat.

A végső akkord.

SZOFIA, szept. 11. A király ma aláírt egy ukázt, amely így hangzik: „Tekintettel arra, hogy az ország fegyveres hadereje leszerelt, a hadviselő sereg főparancsnokságáról lemondok.“

A szerb foglyok.

SZOFIA, szept. 11. A szerb lapok által hozott jelentés, mely szerint szerb foglyokat bántalmaztak vagy munkára kényszerítettek volna rosszakaratu koholmány. A szerb foglyok Szófia utcáin sétálnak.

A drinápolyi vilajet.

KONSTANTINÁPOLY, szept. 11. A drinápolyi vilajet ideiglenes kormányának főnöke, Ulema Hafid Salih, a kormány 8 tagjával, kik között egy görög is van, ide érkezett. Ez a kormány 30.000 jól szervezett milícia felett rendelkezik.

Véres zavargás.

KONSTANTINÁPOLY, szept. 11. A drinápolyi török tisztok véres dulakodásáról a következő részletek tudódtak ki: Az első Beiram-napon Izzed pasa hadügyminiszter, Hadzsi Adil, a váli, Hursid és Abuk basa tábornokok a konak szalonjában voltak együtt, hogy fogadják a tisztikar és a városi előkelőségek szokásos üdvözléseit. Enver bég alezredes is megjelent és mindenkinek gratulált, csak személyes és politikai ellenfelének, Achmed Abuk tábornoknak nem, aki a meggyilkolt Nazim basa híve volt. Hursid basa a Beiram-ünnepre való hivatkozással ki akarta békíteni az ellenfeleket, és oda akarta vezetni Enver béget Abuk basához, de Enver ellenkezett. Erre Abuk basa sértő szót kiáltott feléje. Enver bég visszasértette a tábornokot, mire Abuk basa felugrott és revolverét rástította Enver bégre, aki karján megsebesült. Az esetről azonnal jelentést tettek Konstantinápolyban, mire a kormány megparancsolta, hogy Abuk basától vegyék el a kardját és tartóztassák le. Amikor a komitétisztek Abuk basa lakásán megjelentek, a tábornok védelmére keltek tisztjei. Rettenetes harc fejlődött, a tisztok karddal, revolverrel mentek egymásnak, miközben öt tisztet megölték és vagy huszat megsebesítettek.

Izzed basa még aznap különvonaton Konstantinápolyba utazott, hogy jelentést tegyen a kormánynak. Enver bég is Konstantinápolyba érkezett, ami nyilván a véres esettel van összefüggésben.

Intelligens fiatalember.

keres uri családnál csinos különbejáratu szobát, lehetőleg földszinten. Cim a kiadóhivatalban.

Elköltözés miatt egész lakberendezés, háló-, ebédlő-, és többféle

SZOBABUTOR

olesón eladó: Sz Adolfnál, Via Clotilde 4.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia“ szálló

Via Edm. De Amicis 4

Minikét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és kőbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Ilona fürdő vendéglője.

Magyar konyha, kitűnő italok.

Naponta éjjeli 2 óráig hangverseny

Poliferno Róbert

zongoramester vezetése alatt.

VELENCE.**ORIENTALE NAGY KÁVÉHÁZ**

Riva degli Schiavoni, a Lidora induló hajók kikötőjével szemben.

Tágas terrasz — Játékterem, amerikai bar. — Modern berendezés. — Központi fűtés. Kitűnő szellőztetés.

Naponta 4-től 6-ig és fél 9-től 12-ig szimfonikus zenekar

Mozgóképelőadás teljes világitás mellett.

Naponta új műsor.

Kőbányai Polgársör,

a Florian, Quadri és Orientale kávéházak, (Szt. Márktér és Riva degli Schiavoni) valamint a Grand Hotel Lido sörcsarnoka közönségének legkedveltebb itala.

Vaerini Testv. és Tsa.

Lido - Venezia**SPLENDID-HOTEL**

(Villa Principessa Giovanna.)

Elsőrangú szálló 100 szobával. — Kitűnő konyha. — Penzió 11—15 lira. ::

Hotel Pilsen Meublé

110 szobával 3 lírától személyenkint. Lift, fürdők.

Motocsonak

Caprani G. tulajd.

ABBAZIA

BRISTOL szálló, kávéház s étterem.

140 modern szoba, lift, központi fűtés, melegviz-vezeték, villany, telefon. Kitűnő magyar konyha.

Tulajd. Rudovits V.

MERCEDES
Az autók királya!
== Bárdi r. t. ==
Budapest VI Lehel-utca 25 sz.
Városi üzlet: V. Mária Valeria u. 1.
Dunántuli fiók: **GYOR.**

ADRIA szálloda és étterem
Adamich - utca
Tulajdonos: DE NEGRI TRANQUILLO
Kedvelt találkozóhely
A városcentrumában, a hajóállomások közelében villamos vasuti megállóhely. Pompás kilátás a tengerre. Kényelmes és elegáns szobák, fürdők villanyvilágítás, mérsékelt, árak.
Kitünő német és olasz konyha.
A legjobb dalmát és házi borok, állandóan friss sör.

LIDO-VENEZIA
CASA VENIER
a „Hungária“ szálló mögött.
Szép tiszta butorozott szobák jutányos áron 1 pernyire a hajóállomástól és a nagy fürdőintézetétől.
Villanyos világítás.

Aki szobaleányt, szakácsnőt, inast, pincért, vagy bármely alkalmazottat keres, forduljon bizalommal
Logarić J. közvetítő irodájához
Via Carducci 8. Telefon sz. 15-87
Üres lakások és butozott szobák szintén közvetítettek.

Hattyu gőzmosóda
Fiume, Via Acqueotto 2 sz. (Kucich ház) és a Via Goldoniban (a Dubravčić háznál). Vállalatát a mai kor igényeinek megfelelően, vegytisztító üzemmel kibővítette. melyre a közönség szives figyelmét felhívja. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

Catti György utóda
cs. és kir. udvari szállító
GYOGYSZERTÁRA
a városi torony mellett
Ajánlja magát minden orvosi rendelés azzonali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettkikéi s szépítőszerek stb. stb.

Kiadó nagy 6 ablakos, 160 négyzetméter nagyságu

helyiség

hosszaváló 2 irodaszobával a város központjában. Cim a kiadóban.

VELENCE
Bonvecchiati szálló
a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás lift, gőzfűtés, fürdők, nagy étterem.
== Teljes penzió napi 10 liráért. ==

Grand Magazin alla Convenienza
NEMES HENRIK fióküzlete
Fiume, Piazza Scarpa 4.
Férfi-, női-, gyermek fehérneműek, aljak bluzok, harisnyák, kézimunkák, kellékek, stb. stb. szolid, szabott áron.
Katonai és egyenruházati cikkek gyári raktára. Legnagyobb és legjobb bevásárlási forrás.

A kinek eladó **használt butor** van vagy **olcsón akar butort venni** (részletfizetésre is) forduljon bizalommal
HERSKOVITS S. butorkerekedőhöz
Via G. Parini 6. szám.
Telefon 12-08 szám.

Steiner Ferencz
Fiume, CORSO 35.
Telefon szám 206.

dús választéban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

RITKA ALKALOM!

Egy 18|22 löerős, négyhengeres használt

AUTOMOBIL

a világhírű „Mercedes“ gyárból (a legjobb autogyártmány) ötüléses karrosseriával, kitünő állapotban

4600.-- kor.ért eladó.
Cim a kiadóhivatalban.

Irodai gyakornok,
ki a magyar nyelven kívül a német, olasz vagy horvát nyelvet is bírja, kezdő fizetéssel helybeli irodában felvétetik, Cim a kiadóban.

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

Tripcovich D. és Tsa. hajózási vállalat Naponkénti nyári gyorsvonal

Triesztből Velencébe és vissza
a Venezia és Wurmbrandt gyorsgőzösökkel. Az ut tartama csak **3 óra.**
Indulás Triesztből naponta 8 órakor d. e. Indulás Velencéből naponta 2 órakor d. u. vasárnap 8 órakor d. u.

Igyék naponta 1—2 palaczk
Szent István Dupla-malátasört
A söriparban korszakot alkotó a „Kőbányai Polgári Sörfőzde“ ezen világhírű söre, amelyet ma már minden országban utánoznak. Nemcsak a legélvezetesebb üdítő ital, de csodálatos gyógyhatása is van idegesség-, étvágy hiány-, vérszegénység-, álmatlanság-, tüdő- és gyomor bajoknál: igen ajánlandó lábbadozó betegeknek és szoptató nőknek is.
Ajánlja: Noerden tanár Bécsben; Korányi tanár Budapesten; Glax tanár Abbáziában és számos más szaktekinély.
Kapható: Frisstöltésű palaczkokban minden fűszer és csemege kereskedésben. Frissen csaprol kimérve minden előkelő étteremben.

VENEZIA
HOTEL PENSION VENIER
San Marco Ponte Goldoni. Szobák 2 1/2 lirái, teljes ellátás napi 8 lirától feljebb. Német kiszolgálás.

Kisasszony kerestetik
öt éves kis fiúcskához, estleg csak néhány órára nakonként. — Jelentkezhetni: Via Po merio 7. III. em. 9. ajtó.

Irodai kisasszony felvétetik
magyar és német nyelvtudással
Kereskedelmi Nyomda R. T. Fiume Adria palota.